

Vértesy László

A pályakezdők munkaerőpiaci helyzete

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Pénzügyek tanszék, 2018

Pénzügyi műhelytanulmányok 5

Vértesy László

A pályakezdők munkaerőpiaci helyzete

ISBN 978-963-421-799-2

Kiadja a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Pénzügyek tanszék
1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 2. Q épület

© Vértesy László, 2018

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

All rights reserved, including reproduction, public performance, radio and television broadcasting, and translation rights, also for each chapter.

Printed in Hungary, Budapest

Tartalomjegyzék

Helyzetfelmérés, helyzetértékelés.....	4
Hazai helyzet	4
Munkaerőpiaci helyzet.....	8
Lakhatás	15
Elvándorlás.....	17
Vállalkozások.....	20
Nemzetközi kitekintés	22
Megoldási javaslatok, intézkedések	27
Összefoglaló	29
Forrásjegyzék.....	31

A pályakezdek munkaeerőpiaci helyzete

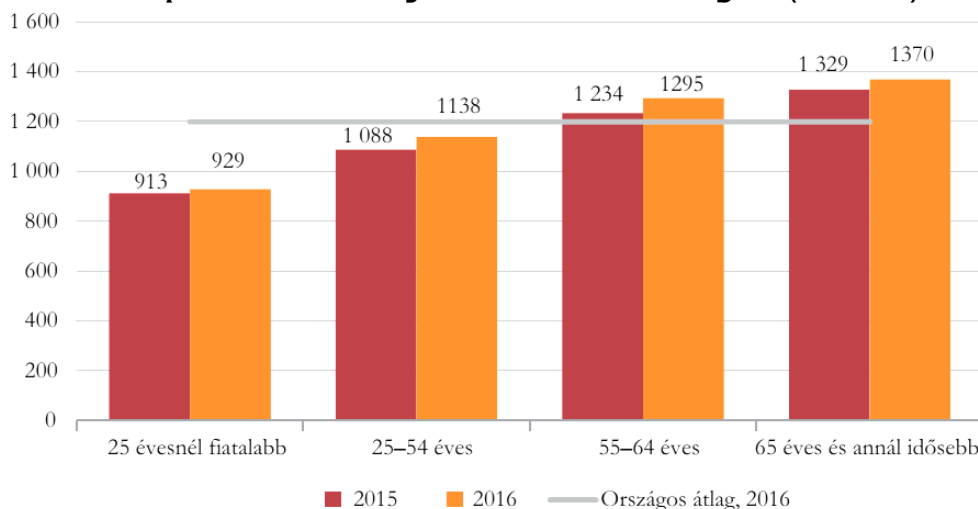
A fiatalok és pályakezdek (15-29 éves korcsoport) helyzete kiemelten fontos egy ország jövője szempontjából. A hazai és uniós statisztikák alapján a **Magyarországon több mint 1,7 millió fiatal él, ez a lakosság (9,9 millió) 17,1 %-a**, az Európai Unióban pedig több mint 89 millió, amely a teljes népesség (507 millió) 17,7 %. A fiatalok és pályakezdek foglalkoztatása, munkaerőpiaci integrációja Magyarország és Európa jólétének kulcsfontosságú eleme. A fiatalok a készségek, a kreativitás és a dinamizmus fontos forrását képviselik. E tulajdonságok jobb kihasználása segíthetne az hazai és európai gazdaság növekedésében és versenyképességének növelésében.

Helyzetfelmérés, helyzetértékelés

Hazai helyzet

A háztartások egy főre jutó nettó jövedelme a referenciaszemély korának emelkedésével párhuzamosan nő.

Korcsoportok szerinti jövedelemkülönbségek (ezer Ft)

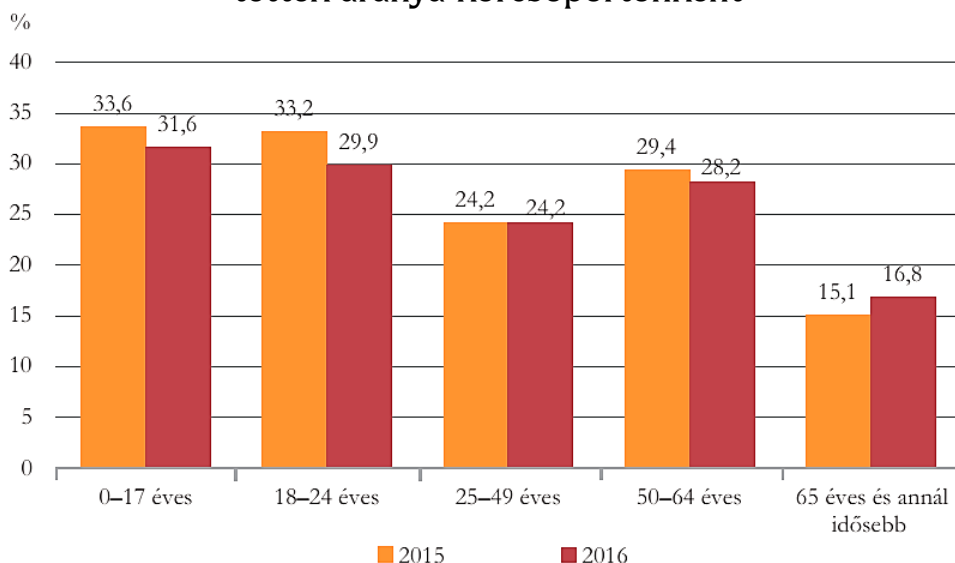

Forrás: A háztartások életszínvonala, 2016, KSH, 2017. 9. o.

Azokban a háztartásokban, ahol a főkereső 25 év alatti, az egy főre jutó éves nettó jövedelem 929 ezer forint volt, 1,8 %-kal több, mint 2015-ben. Ugyanakkor ez 300 ezer forinttal elmarad az átlagostól, amely havi szinten 22.500 forintot jelent. Az átlagos szubjektív jövedelemelvárások kapcsolatot mutatnak a háztartások valóságos jövedelmi helyzetével. 2016-ban a legtöbb decilisen magasabb jövedelmeket párosítottak a háztartások az egyes megélhetési szintekhez, mint egy évvel korábban. **Az átlagos megélhetéshez fejeként havi nettó 117 ezer forintot tartottak szükségesnek, 2,6%-kal többet a 2015. évinél.**

2016-ban tovább folytatódott a gyermekek és a fiatalok helyzetének javulása, de a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya még mindig meghaladta az országos átlagot ebben a korcsoportban. **A 18 és 24 év közötti fiataloknak pedig – 3,3 százalékpontos csökkenés mellett – 29,9%-a volt érintve a szegénység vagy kirekesztődés kockázata által.** Az életkor előrehaladtával kisebb a szegénység kockázata. A középkorosztály kicsit kevesebb mint egynegyedét érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata, aránya nem változott az előző évhez képest.

Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya korcsoportonként

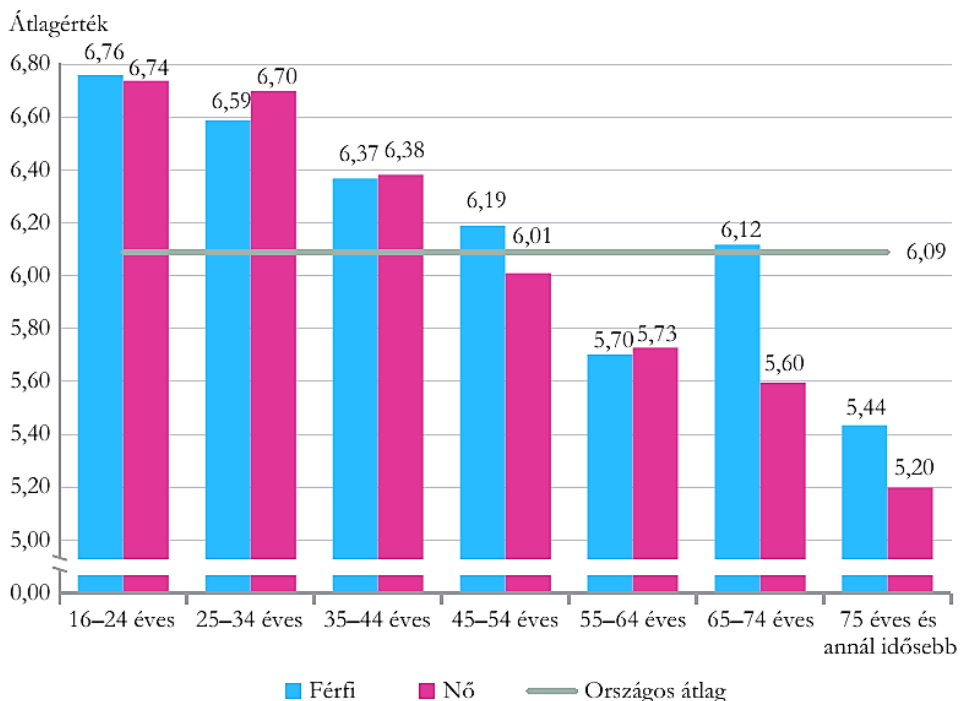

Forrás: A háztartások életszínvonala, 2016, KSH, 2017. 18. o.

A vizsgált változók közül az életkor esetében mutatkozott a legerőteljesebb összefüggés az élettel való elégedettséggel. **Az életelégedettség a fiatalok**

körében a legmagasabb, az életkor előrehaladtával fokozatosan csökken. Míg a 16–24 évesek átlagosan 6,75 pontosra értékelték elégedettségüket, addig a 75 évesek vagy annál idősebbek csupán 5,29-re. A kirajzolódó életkori lejtő a korábbi évek adatain is megfigyelhető volt.

Az étellel való elégedettség átlagértékei nem és korcsoport szerint

Forrás: A háztartások életszínvonala, 2016, KSH, 2017. 50. o.

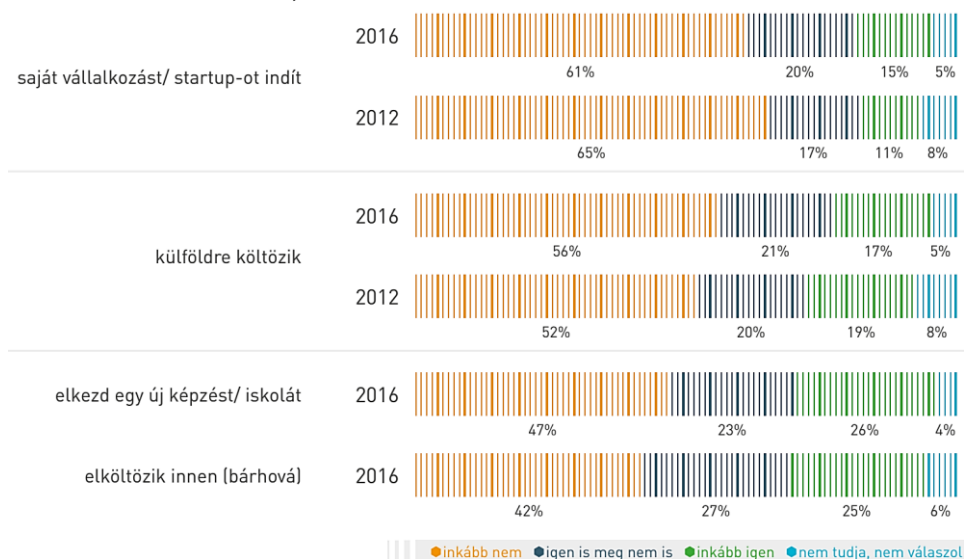
A pályakezdő, fiatal háztartástagok átlagos éves jövedelme 2011 és 2016 között kismértékben növekedett, **a nettó jövedelem az elmúlt 5 évben mindössze éves szinten 215 ezer forinttal lett magasabb, azaz 22 %-kal.** **A fiatalok átlagos havi nettó jövedelme 81.200 forintról 99.100 forintra nőtt, amely havonta 17.900 forint emelkedést jelent.** (Eközben a társadalmi, szociális jövedelmek mértéke nominálisan is csökkent évi 10 ezer forinttal.) A 117 ezer forintos megélhetési küszöbhez képest ez még mindig alacsony. **A megélhetés tehát továbbra is nehézkes,** ugyanis bár a 22 %-kos növekedés meghaladja az inflációs rátát, de **termék- és szolgáltatásbontásban az élelmiszerek, a lakásfenntartás – különösen a lakbérek, rezsi, az üzemanyagok ennél akár éves szinten is nagyobb mértékben drágultak.**

A háztartások adatai – Fiatalok, 2011 és 2016 (forint)

Háztartások és személyek száma	2011		2016	
	éves	havi	éves	havi
Háztartások felszorzott száma	149,964		153,937	
Személyek felszorzott száma	279,834		301,837	
Háztartások átlagos taglétszáma	1.9		2.0	
Egy főre jutó jövedelmek				
Munkajövedelem összesen	910,864	75,905	1,286,805	107,234
Ebből:				
munkaviszonyból származó jövedelem	861,076	71,756	1,234,175	102,848
vállalkozásból származó jövedelem	49,788	4,149	51,636	4,303
Társadalmi jövedelem összesen	135,745	11,312	124,259	10,355
Ebből:				
családdal, gyermekkel kapcsolatos ellátások	82,881	6,907	92,130	7,677
munkanélküli-ellátások	21,107	1,759	5,165	430
öregségi ellátások	4,367	364	3,677	306
egyéb szociális ellátások	27,389	2,282	23,288	1,941
Egyéb jövedelem összesen	185,956	15,496	117,331	9,778
Bruttó jövedelem	1,232,564	102,714	1,528,395	127,366
Nettó jövedelem	974,941	81,245	1,190,138	99,178

Forrás: Saját összeállítás a 2.2.1.2. Az összes háztartás adatai a referenciaszemély korcsoportja, iskolai végzettsége és a háztartástagok korösszetétele szerint (2010–), KSH, 2017.

Jövőbeli, rövidtávú tervek 2012 és 2016

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 31. o.

A válaszok alapján a legkevésbé valószínűnek nevezték meg a saját vállalkozás indítását, a válaszolók 61 %-a nem lát rá esélyt 2–3 éven belül (2012-ben 65 %), ugyanakkor 15 %-uk valószínűnek tartja. Ez az arány 2012-ben 11 százalék volt. **A külföldre költözést a fiatalok 56 %-a nem tartja valószínűnek 2–3 éven belül, ez 2012-ben 52 % volt. Tehát minden második fiatal továbbra is külföldön szeretne boldogulni.** 2016-ban a mostani lakóhelyről történő elköltözést 42 % nem tartja valószínűnek, míg ez az arány 2012-ben – némileg másként szövegezett kérdés alapján – még 46 % volt.

Munkaerőpiaci helyzet

2016-ban készült ismét a **Magyar Ifjúság Kutatás**, amely külön fejezetet szentel a pályakezdők munkaerőpiaci szerepének. A négyévente felvett, legpontosabb és legrészletesebb képet adó kutatássorozat nyolcezer 15-29 éves fiatal megkérdezésén alapul. Európában egyébként egyedülálló ez a négy évenként elvégzett, ilyen részletességre és teljességre törekvő ifjúságkutatás. A fiatalok munkapiaci pozíciója kedvezőbb 2012-höz képest. Jelentősen nőtt a keresőtevékenységet folytató 15–29 évesek aránya és a fekete foglalkoztatás is visszaesett. Emellett a munkahelyüket is alapvetően biztosnak gondolják a megkérdezettek. **A magyarországi fiatalok kétharmada kizárólag Magyarországon képzeli el a jövőjét**, egyharmaduk hosszabb-rövidebb ideig külföldön dolgozna vagy tanulna. 2016-ban a **megkérdezett fiatalok 54 %-a dolgozott** és ez az arányerős növekedést mutat a 4 évvel korábbi felvételben tapasztalt 40 %-hoz képest.

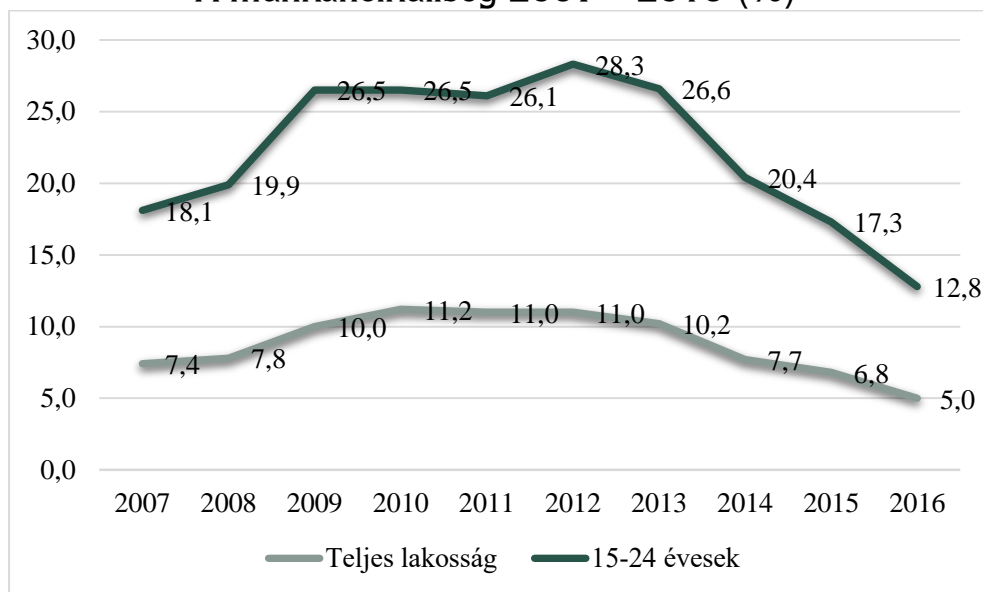
	2012	2016
tanul, részt vesz valamilyen iskolában vagy tanfolyamon	42%	37%
dolgozik, akár bejelentve, akár nem, akár alkalmazottként, akár vállalkozóként	39%	50%
álláskeresési járadékot kap	4%	3%
munkanélküli, ellátás nélkül	5%	1%
csecsemőgondozási díjat kap	0%	0%
GYED-en van	1%	1%
GYES-en van	4%	3%
főállású anya, gyermeknevelési támogatást (GYET-et) kap	0%	0%
háztartásbeli, otthon van a gyerekekkel (GYED, GYES, GYET nélkül)	1%	1%
eltartott, otthon van	1%	2%
rokkantnyugdíjas, rokkantjáradékos	0%	0%
szociálisszegélyezett	1%	1%
nem tudja, nem válaszol	1%	0%

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 23. o.

A munkaerő-piacra lépést alapvetően befolyásolják a korábbi munkatapasztalatok. A 15–29 évesek körében az iskola mellett vállalt munka tekintetében szintén némi emelkedést tapasztaltunk a 2012-es évhez képest a szünidei munkával kapcsolatban: a megkérdezettek 52 %-a dolgozott valamilyen rendszerességgel az iskola mellett a szünidőben, ez két százalékpontos emelkedést jelent 2012-höz képest. Ugyanakkor az iskolai idő alatti munkavégzésben némi csökkenést láthatunk: 2012-ben a fiatalok 26 %-a, 2016-ban pedig 24 %-uk dolgozott iskola mellett. 2012-ben az iskolai szüneteken kívüli, **legalább 3 hónapig tartó, formális munkát** a fiatalok 47 %-a végzett már legalább egyszer életében, miközben 2016-ra ez az arány **53 %-ra** emelkedett. **A huzamosabb munkavállalás kezdetének idő-pontja 19 éves korra tehető.**

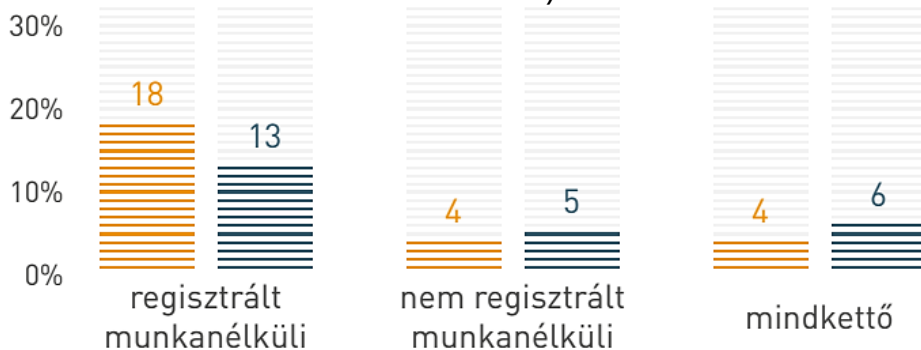
A munkanélküliség 2007 – 2016 (%)

Forrás: KSH - Munkanélküliség, 2016

A KSH szerint a magyar 15-24 éves korosztály munkanélküliségi rátája **12,8 % volt 2016 júliusában**, ami egyrészt jóval magasabb a magyar felnőtt lakosság ugyanekkor mért 5 %-os munkanélküliségénél, másrészt az ILO-jelentés világátlagát is felülmúlja. A magyar fiatalok aktivitási aránya is kedvezőtlen: az Eurostat adatai szerint 2015-ben a 15-24 éves korcsoport kerében 31 %-a szeretett volna munkát vállalni, miközben a 15-64 éveseknél 68,6 % volt az arány. Pozitívum ugyanakkor, hogy a magyar fiatalok aktivitása a nemzetközi trenddel ellentétben folyamatosan nő 2011 óta, valamint az ifjúsági munkanélküliség is 15 százalékpontot csökkent az utóbbi években.

A munkanélküliség 2012 és 2016 (Volt-e eddigi élete során bármikor?)

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 23. o.

A fiatalok 24 %-a megtapasztalta már a munkanélküliséget, 13 %-uk volt már regisztrált munkanélküli, 5 %-uk nem regisztrált, további 6 %-uk pedig mindkettő. A legnagyobb arányban a szakmunkás végzettségűek éltek meg a munkanélküliséget, mindösszesen 58 %-uk mondta, hogy még soha sem volt állás nélkül. A legjobb – bár korántsem megnyugtató – helyzetben ismét a felsőfokú végzettségűek vannak, a körükben a legalacsonyabb a munkanélküliséget megtapasztalók aránya.¹ A munkaerőpiacon aktív fiatalok között **a jelenleg munkát keresők aránya 7 % (az országos munkanélküliségi ráta 4 %)**, ami magasabb a **19–24 éves korosztályban (12,8 %)**.² Az elhelyezkedési lehetőségek, jövőbeli kilátások megítélése azonban nem fest ennyire optimista képet. **A kérdezett lakóhelyén, saját végzettséggel való elhelyezkedési lehetőségeket a megkérdezett fiatalok 44 %-a inkább kedvezőtlennek ítéli meg a jövőre nézve. A községekben élők, valamint az alacsonyan iskolázottak tartják legkedvezőtlenebbnek a helyzetüket.**³

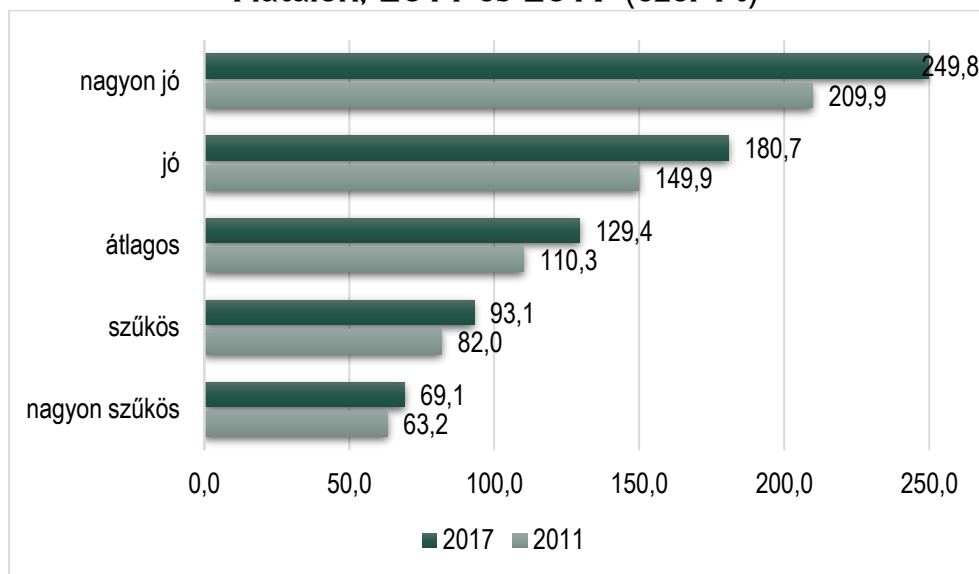
A különböző megélhetési szintek valamennyi kategóriában egyaránt növekedtek. A szűkös megélhetés kisebb mértékben változott, a 6 000 forintos többlet, 10 %-os emelkedést jelent. Viszont a jobb anyagi helyzet esetében jóval nagyobb az arány, **a jó és nagyon jó havi megélhetés egy főre jutó összege az elmúlt öt-hat év alatt már 20 %-ban növekedett, 30 és 40 ezer forinttal.**

¹ Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 23. o.

² KSH, 2016 július és Fiatalok munka nélkül Európa-szerte. Népszava, 2016. szept 2.

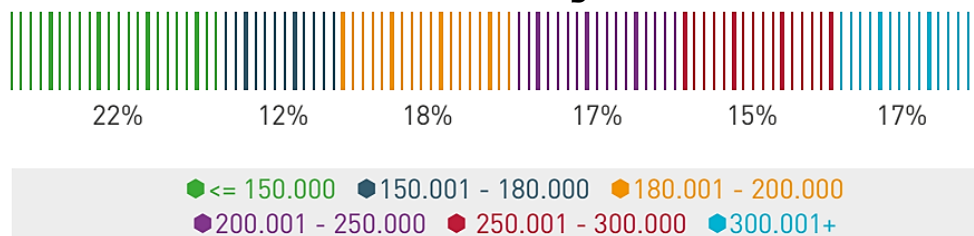
³ Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 27. o.

A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott jövedelemösszeg a háztartástagok korösszetétele szerint – Fiatalok, 2011 és 2017 (ezer Ft)

Forrás: Saját összeállítás a 2.2.3.11. A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott jövedelemösszeg a referenciaszemély korcsoportja, iskolai végzettsége és a háztartástagok korösszetétele szerint. KSH, 2017.

Fizetési igény 2016 - Ön mekkora nettó (kézhez kapott) fizetéssel lenne elégedett?

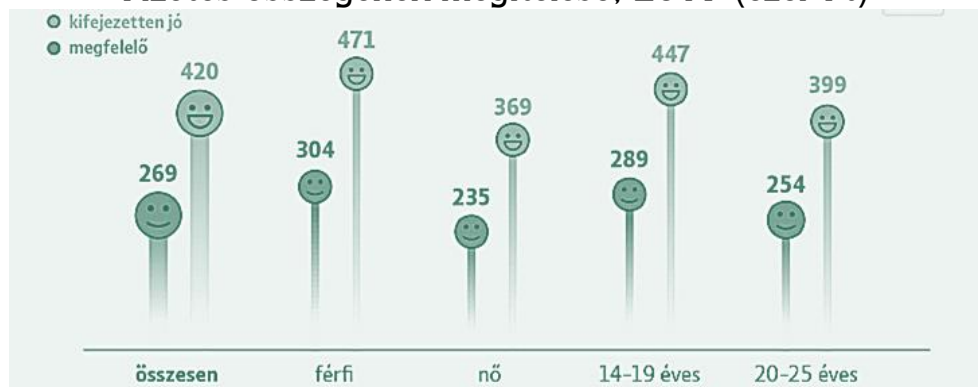

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 27. o.

A 15–29 évesek nettó 238.795 forint átlagos fizetéssel lennének elégedettek. A válaszok szóródásából arra következtethetünk, hogy a fiatalok egy része feltehetően reális elvárást, míg másik része inkább idealizált elvárást fogalmazott meg. **A nettó 240 ezer forint egyébként nagyjából a nyugati, francia, német és brit minimálbéreknek felel meg. Fizetési igényeik tehát egyébként nem tekinthetőek túlzónak,** és ezt elég megrázó látni: a fiatalok körében a legnagyobb csoport, 22 százalék lenne elégedett egy maximum 150 ezres nettó fizetéssel. **A fiatalok 52 %-ka fejében meg sem fordul,**

hogy havi nettó 200 ezer forintnál többet kereshetnének. Miközben a fővárosban egy akármilyen kis albérlet ennek legalább a felét elviszi, a saját lakásról nem beszélve.⁴

Fizetés összegének megítélése, 2017 (ezer Ft)

Forrás: British Telekom és Medián közös felmérés alapján. 270 ezres kezdő alatt el se menének dolgozni a fiatalok. Index, 2017.10.18. és Otthonos külföldi multinál dolgoznának a mostani tinik. 24.hu, 2017. 10. 18.

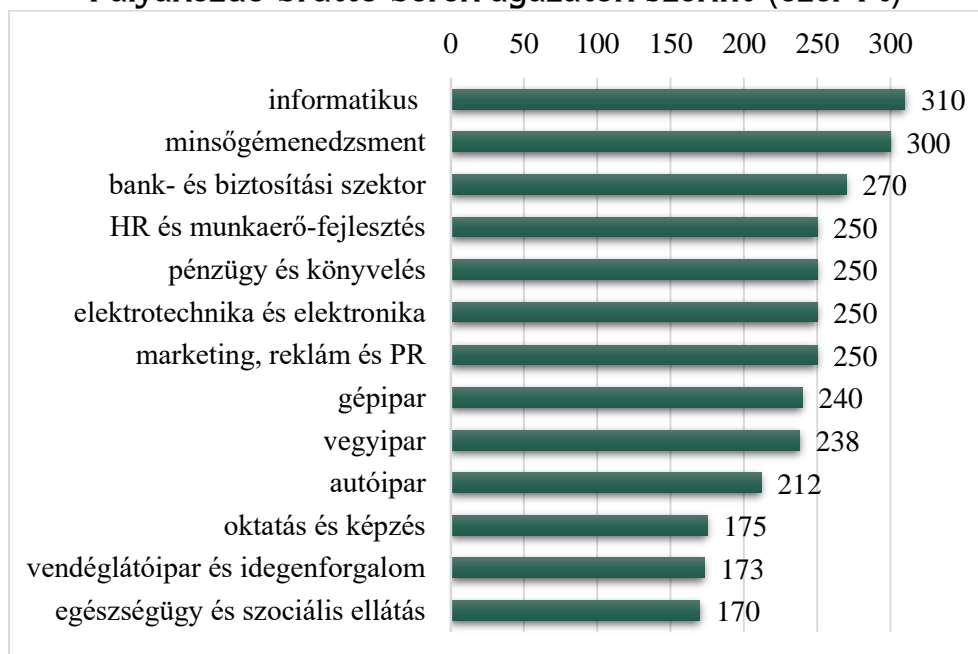
A megkérdezetteknek elég konkrét elképzelései vannak arról, hogy mennyit szeretnének keresni, ahogy már írtuk, **az átlag szerint 269 ezer forint egy jó kezdőfizetés, 420 ezer forint pedig már kifejezetten jó fizetésnek számít.** Érdekes viszont, hogy a fiúk átlagban közel 100 ezer forinttal nagyobb fizetést tartanak ideálisnak, mint a lányok: míg a srácoknál 470 ezer forint körül van az álomfizetés, a lányok 370 ezer forint alatt is beérnék. Szintén nagy eltérés van a 14-19 és a 20-25 éves korosztály elvárásai között.

A kutatás szerint hatalmas **különbség van aközött, hogy a 17-25 éves korosztály mennyit szeretne keresni, és mennyit keres valójában.** Az első munkahely megszerzésénél a fizetés nagyságát nagyban befolyásolja, hogy milyen területen helyezkedtünk el. Az **informatikusok** iránt köztudottan nagy a kereslet, ennek megfelelően pályakezdőként is ők keresik a legtöbbet: átlagosan bruttó 310 ezer forintot kapnak a munkába lépés után. Őket a **minőségmenedzsment** követi átlag 300 ezer forintos fizetéssel, majd a **bankügy** következik bruttó 270 ezer forinttal. Havi bruttó 250 ezer forint körül keresnek még a **HR és munkaerő-fejlesztés, a pénzügy és könyvelés, az elektrotechnika és elektronika, valamint a marketing, reklám és PR** területén elhelyezkedő pályakezdők. Érdemes továbbá a **gépipar** (240 ezer forint), a **vegyipar** (238 ezer forint) valamint az **autóipar** (212 ezer forint) területén

⁴ Dercsényi Dávid: A magyar fiatalok nem is álmodnak 200 ezres fizetésről. HVG, 2017. február. 21.

állást keresni. Tapasztalat nélkül a legkevesebbre az **oktatás és képzés** (havi bruttó 175 ezer forint), a **vendéglátóipar és idegenforgalom** (173 ezer forint), valamint az **egészségügy és szociális ellátás** (170 ezer forint) területén számíthatnak a leendő munkavállalók. **Nagy a különbség a főváros és a vidék között is.** A budapesti pályakezdők átlagosan bruttó 260 ezer forintot keresnek, őket a győr-moson-sopron (230 ezer forint) megyei valamint a komárom-esztergom megyei (217 ezer forint) új munkavállalók követik. A legkevesebbre Békés (175 ezer forint), Somogy (167 ezer forint) és Nógrád (166 ezer forint) megye pályakezdői számíthatnak. Ha **végzettségre lebontva** nézzük, akkor árnyaltabb a kép valamivel: a szakmunkások havi bruttó 180 ezer forintos, a gimnáziumot és OKJ-tanfolyamot végzett pályakezdők bruttó 200 ezer forintos, a diplomás abszolvensek pedig főiskola esetén átlag 280 ezer forintos, egyetemi végzettség mellett pedig havi bruttó 290 ezer forintos fizetésre számíthatnak. Közben **nemcsak a fizetési igényekben, de a trendekben is egymással szembemenő dolgokat lehet látni: Alacsonyak az átlagbérek, de közben komoly munkaerőhiány van, és egyre közeledünk a teljes foglalkoztatottsághoz.**⁵

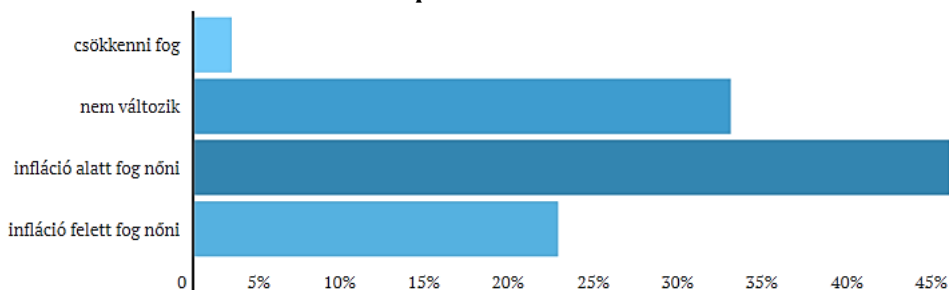
Pályakezdő bruttó bérek ágazatok szerint (ezer Ft)

Forrás: Az informatikus pályakezdők keresik a legtöbbet. Workania www.fizetesek.hu

⁵ Kétszázezerrel kevesebbet fognak keresni a fiatalok, mint amire számítanak. 24.hu 2017. 10. 18.

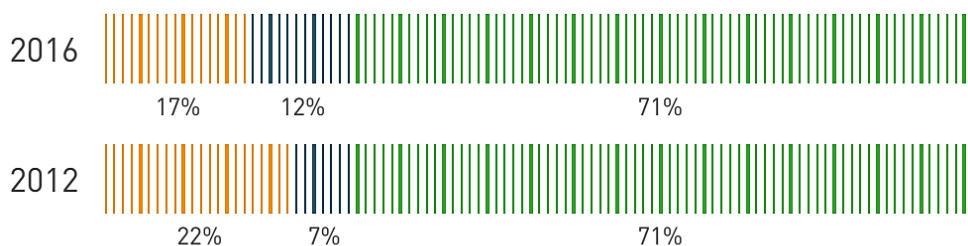
A fiatalok fizetéssel kapcsolatos várakozásai, 2017

Forrás: K&H ifjúsági jóléti index. 2017, harmadik negyedév.

A fiatalok **66 %-ka számít még idén, 2017-ben fizetésemelésre**, derült ki a K&H ifjúsági jóléti indexéből.⁶ Elsősorban a 19-25 évesek számítanak emelkedésre, 2017 harmadik negyedévében 78 %-uk nyilatkozott így, míg a 25-29 évesek mindössze 56 %-a számít fizetésemelésre. A K&H felméréséből az is kiderül, hogy a pályakezdő fiatalok 70 %-a mondja azt, hogy szereti a munkáját, a külföldi tanulás lehetőségét pedig a diákok 27 %-a vette tervbe. Míg a 19-25 éveseknek 42 %-a nyitott erre, az idősebbeknél csak 14 %-a nyilatkozott így.

Foglalkoztatás, szürkegazdaság 2012 és 2016 - Ön a fizetését részben vagy egészben zsebbe kapja-e (kapta)?

● igen, az egészet
 ● igen, egy részét
 ● nem, semennyit sem kap zsebbe

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 27. o.

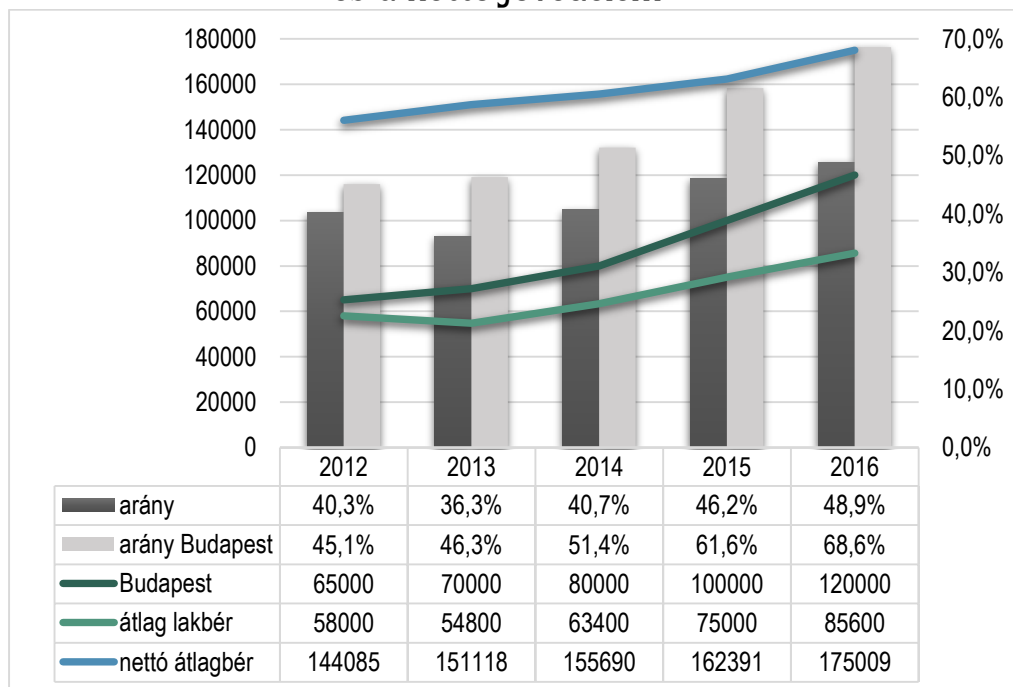
A fizetésről elmondható, hogy a kutatás során megkérdezett jelenleg, vagy korábban aktív fiatalok **17 %-a az egész fizetését zsebbe kapta** (kapja), további 12 százalékuk csak egy részét, **71 %-uk azonban nem találkozott ilyen módon a feketemunkával**. Ez némi javulást mutat, 2012-ben a fiatalok 22 %-a az egész fizetését, 7 %-uk pedig egy részét kapta zsebbe. A foglalko-

⁶ Stubnya Bence: A fiatalok kétharmada fizetésemelést vár idén. Index, 2017. november.15.

zási csoportok szignifikánsan elválnak a **feketemunka terén**: az **őstermelők**, illetve **alkalmi munkából** élők nagy hányada (27 illetve 33 %-a) kapja teljes egészében zsebbe a fizetését, míg az alkalmazottak 14 %-a.⁷

Lakhatás

Országos és budapesti átlagos albérlet árak és a nettó jövedelem

Forrás: saját összeállítás a KSH bérek és Sipos Zoltán: 8-12 nap alatt veszik ki a meghirdetett albérleteket. Origo.hu 2016.08.25. alapján

Az elmúlt öt évben az albérletek átlagára 46 %-kal drágult, míg Budapesten, közel duplájára emelkedett, 84 %-kal. Jövedelemarányosan a korábbi mintegy egyharmadról (36 %) több int a felére (51 %) növekedett az albérletek díja, a fővárosban azonban a 40 %-ról érte el tavaly a közel 70 %-ot (68,6 %). Ha ehhez hozzávesszük a rezsidíjakat is, akkor **nagyjából az átlagjövedelemmel egyenlő egy lakás bérlése és fenntartása Budapesten.** Amennyiben ezt összevetjük ezt a kezdő bérekkel, a különbség jelentős, mert a **nettó jövedelem az elmúlt öt évben mindössze 22 %-kal emelkedett, így az átlagos havi nettó jövedelem 99.100 forint, Budapesten ebből**

⁷ Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 27. o.

nem fizethető ki egy albérlet egy fő számára. Az áremelkedés egyik fő oka, hogy **a gazdasági tevékenység egyre inkább a nagyvárosokban koncentrálódik**, az új munkahelyek is leginkább itt létesülnek, és az átlagkereset is lényegesen magasabb. A fiatalok számára, így a kezdő fizetéshez képest jelentős kiadásként kell számolni az albérlet árakkal.

Magyarországon mintegy 850 000 ember számára (8,5 %) jövedelemének legalább 40 %-át a lakhatási kiadások teszik. Azonban ha sort megnezzük, a jelzáloggal terhelt ingatlanoknál ez 11,9 %, illetve **a piaci árú albérletek esetében ez már 32,4 %, azaz a magyar albérlők közel egyharmada számára jelentős kiadást jelent a lakhatás költsége.** Szintén az átlag feletti (12,9 %) a kedvezményes bérleti díjak aránya is.

Ez is hozzájárul, hogy az otthoneremtés egyre nehezebb, a családalapítás is időben kitolódik, **növekszik az albérletben élő egyedülállók, gyermektelen és egy-gyermekes családok száma. nagyon kevés non-profit vagy szociális lakásszolgáltató van.** A szociális alapon kiadott bérlakások alacsony száma mellett tovább fokozza az olcsó bérlakások hiányának negatív hatásait, hogy **az állam az elmúlt évtizedekben következetesen és egyre inkább a lakástulajdon-szerzést támogatja** (többek között lakásépítési és -vásárlási támogatásokkal), miközben a bérlakásban élők számára alig érhető el támogatás. **A legutóbbi kormányzati intézkedések (családok otthoneremtési programja, az újépítésű lakások kedvezményes áfa-kulcsa, építésiügyi engedélyezés egyszerűsítése) is erre fókuszáltak, támogatva az építőipar konjunkturális helyzetét.** Az érintettek csaknem 74 % még egyik lakástámogatási formát sem vette igénybe, de 16 % már kötött lakás-takarék-pénztári szerződést, 10 % vett már fel kamattámogatott hitelt, és **mindössze 4 % igényelte a CSOK-ot.**⁸

---

⁸ Palkó István: Ha ez igaz, akkor most brutális CSOK-robbanás következik. Portfólió 2017. május 7.

Elvándorlás

Jövőbeli külföldi tanulási, munkavállalási és letelepedési tervek 2016

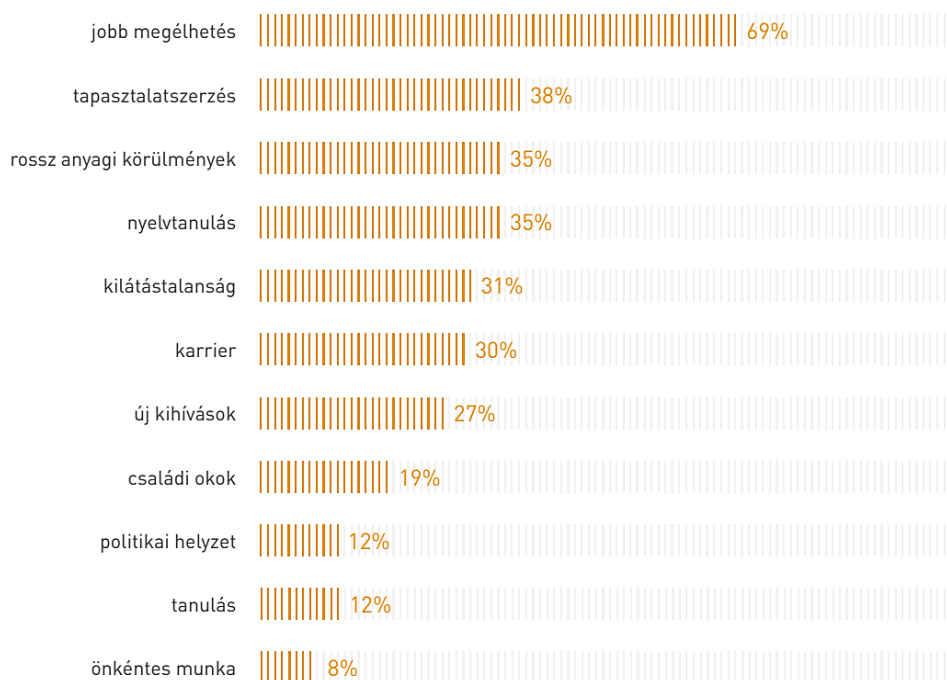

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 29. o.

Minden harmadik (33 százalék) 15–29 éves fiatal tervezi, hogy külföldön tanul vagy munkát vállal. 2012-ben a fiatalok 33 %-a tervezett munkát vállalni külföldön, ez az arány 2016-ban 31 százalékra csökkent, a külföldi tanulást tervezők aránya pedig 2012-ben 7 százalékról 2016-ra 8 %-ra változott. A megkérdezett fiatalok 67 %-a nem tervez külföldi tanulást vagy munkavégzést, illetve letelepedést, csak úgy, mint 2012-ben. A 15–19 évesek 33 %-ának, a 20–24 évesek 38 %-ának, a 25–29 évesek 28 %-ának vannak külföldi terveik. Az ország régiói között nagyobb eltéréseket tapasztalhatunk: míg a Nyugat-Dunántúlon élő fiatalok 40 %-a tervez valamilyen, hosszabb-rövidebb külföldi tartózkodást, addig a Közép-Magyarországon ez az arány 26 %. A külföldi tervekkel rendelkezők túlnyomó része hosszabb távú, pár évig tartó munkavállalásban is gondolkodik (83 %), a külföldi letelepedést pedig a fiatalok 45 %-a fontolgatja. A tervek negyedében (25 %-ában) szerepel a tanulás.

A fiatalok 69 %-a jobb megélhetés reményében hagyná el az országot. Az életminőség a diplomások körében is igen fontos (63 %), azonban legtöbbször a szakmunkásképzőt végzettek körében említették a jobb megélhetést, mint motiváló tényezőt (75 %).

Az ország elhagyásának okai 2016

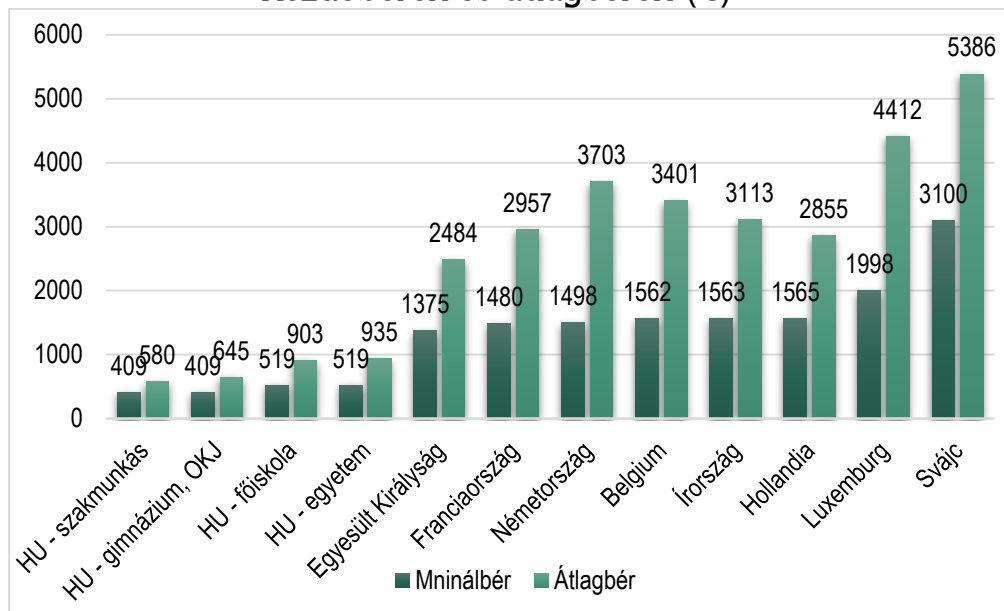

Forrás: Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016. 29. o.

Ma már nem a munkanélküliségtől, hanem az elszegényedéstől félnek a fiatalok. Munkát tehát már kapnak, de megélniük nem könnyű. A nyelvtanulás, a tapasztalatszerzés és a karrier lehetősége legnagyobb mértékben a 15–19 éveseknél és a diplomával rendelkezőknél jön számításba, továbbá a kihívásokat is leginkább ez a két csoport keresi. Kevesek számára ösztönző a külföldi önkéntességi szolgálat, a tanulás. **Az itthoni politikai helyzet miatt a fiatalok 12 %-a hagyná el az országot.** Az itthon maradás okaként a fiatalok leginkább a családhoz való ragaszkodást emelték ki, ez 71 %-ukat befolyásolná a maradásban. A barátok a megkérdezettek 51 %-ánál jelennek meg, mint visszatartó erő.

A kezdő minimál- és átlagbéreket érdemes összehasonlítani az uniós minimál- és átlagbérekkel, mert így szembetűnő az elvándorlás gazdasági, jóléti oka.

Kezdőbérek és átlagbérek (€)

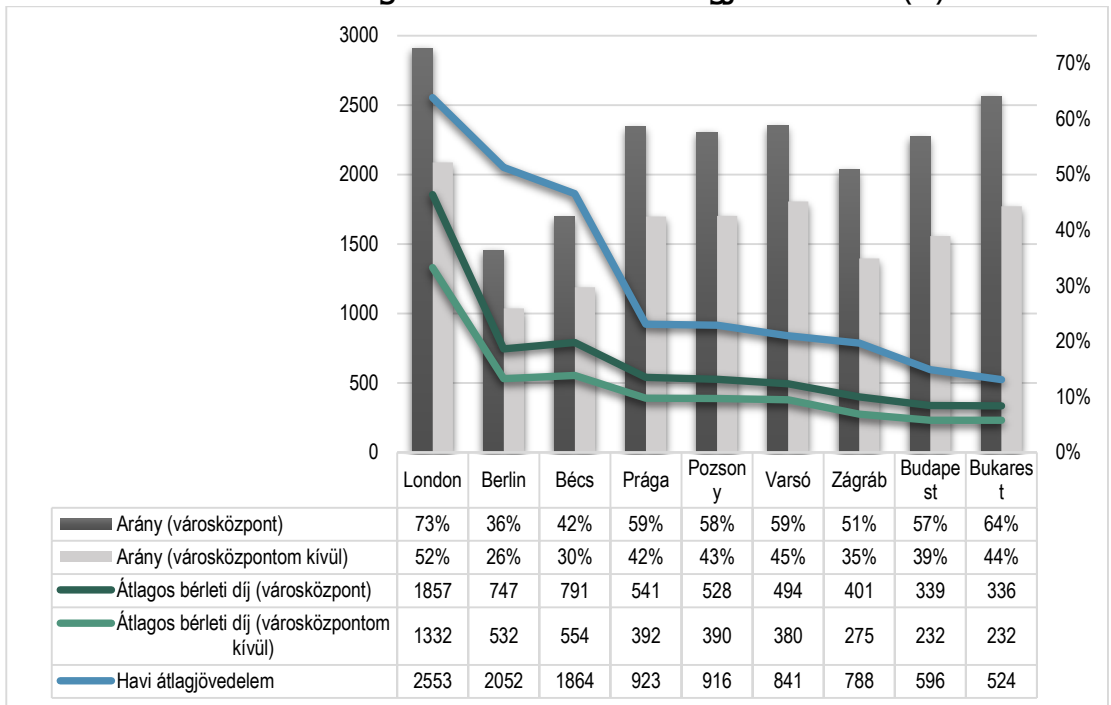

Forrás: saját összeállítás a www.fizetesek.hu és a List of European countries by minimum wage, a List of European countries by average wage alapján

A jövedelemkülönbségek olyan jelentősek, hogy a külföldi magasabb lakhatási költségek sem visszatartó erejűek. Összehasonlítva kelet-közép-európai országok fővárosaiban az albérleti árakat, azok jelentősen alacsonyabbak, mint egyes – referenciaként feltüntetett – nyugat-európai városok adatai. London és Berlin azért szerepel, mert a KKE országokból leginkább az Egyesült Királyságba és Németországba vándorol el a fiatal munkaerő. Az angol fővárosban, a belvárosban az átlagos nettó jövedelem 73 %-kát teszi ki egy hálósobás apartman albérleti díja, ugyanitt a külvárosban már csak 52 %. London a kelet-közép-európai országokhoz képest így jövedelemarányosan már versenyképesebb tud lenni ezzel az értékkel, Berlin pedig egyértelműen kedvezőbb (36 % és 26 %), de Bécsben is jóval 50 % alatti kiadás a lakbér. Mindegyik KKE országban 40 % feletti az albérleti díj aránya, a belvárosban pedig közel 60 %. Ebből következik, hogy aki külföldön vállal munkát, annak a magasabb, közel három- négyszeres angol vagy német munkabérből, az albérleti kiadást követően is megmarad jövedelmének fele, amely szintén három- négyszerese a hazainak. Ez kézzelfogható számokban, általánosságban azt jelenti, hogy London esetében 1200 €, Berlinben 1500 € marad a megélhetésre az albérleti költségeket követően, míg a kelet-közép-európai országokban a lakbér kifizetése után a legjobb esetben is csak 500 € áll rendelkezésre. Így az életszínvonal, a jólét és

jóllet továbbra is alacsonyabb a KKE országokban, mivel az árszínvonal a termékek esetében nagyjából azonos az Európai Unióban, de a szolgáltatások árai is folyamatosan zárkóznak fel.

Lakásbérleti átlagárak és a nettó átlagjövedelem (€)

Forrás: saját összeállítás a Where to live and work in Central and Southeast Europe? Central European Observer, 2017. január. alapján

Vállalkozások

A Magyar Ifjúság Kutatás 2016 felmérésben közölt válaszok alapján a legkevésbé valószínűnek nevezték meg a saját vállalkozás indítását, **a válaszolók 61 %-a nem lát rá esélyt 2–3 éven belül** (2012-ben 65 %), ugyanakkor 15 %-uk valószínűnek tartja. Ez az arány 2012-ben 11 százalék volt.

2017 elején jelent meg **Magyarország Digitális Startup Stratégiája** (DSS), a kormány megfogalmazása szerint azzal a céllal, hogy támogassa az innovatív, nagy növekedési potenciállal rendelkező startup vállalkozások létrejöttét és fejlődését. Definíció szerint digitális startupoknak a stratégia azokat tartja, amelyek nagy növekedési potenciállal rendelkező, a globális piacon is értelmezhető, a digitális gazdaság körébe sorolható termék-, szervezet-, üzleti modell vagy szolgáltatás-innovációra épülő, külső befektetésre szoruló, méretüket tekintve jellemzően mikro- vagy kisvállalkozások.

Összességében viszont a **program nem rendszerszintű megoldásokat kínál** az általunk megkérdezett iparági forrás szerint, viszont **túl központosítottá próbál tenni egy olyan területet, amelynek a független működés a lényege**. A startupok szempontjából sikeres országokban a kormány az alulról működő kezdeményezéseket igyekszik támogatni, nem pedig külön központba kiszervezni a támogatást. Fontos kérdés lesz majd például, hogy a képzők képzésében milyen alapon fogják kiválasztani a hozzáértőket, és milyen ismeretet kell megtanítaniuk? Mit jelent majd pontosan a "járulékteher könnyítés"? **A félelmek közé tartozik, hogy a támogató szemlélet helyett inkább a behajtás és a számonkérés fog érvényesülni**. A stratégia egy víziót határoz meg 2020-ra, vázlatos cél- és eszközrendszerrel, amelyet majd az Intézkedési terv és a Startup Hungary központ fog részleteiben kialakítani - de az még nem pontosan derül ki, hogy hogyan. **Arra sem ad választ a stratégia, hogy a nemzetközi tanulmányok vizsgálata mellett milyen formában képzeli az aktív párbeszédet a hazai startupélet képviselőivel, hogy a célok és eszközök alkalmazkodni tudjanak a hazai helyzethez.**

Digitális Startup Stratégia pillérei

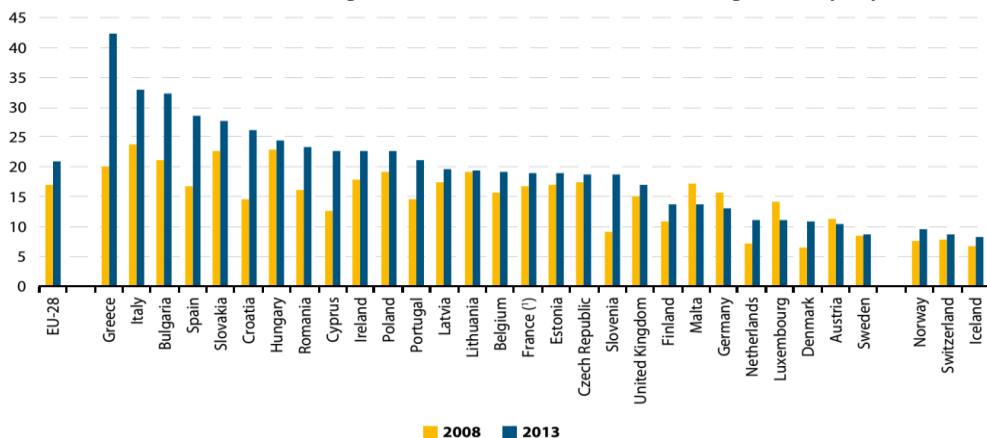

Forrás: Rengeteg kérdést vet fel a Startup Stratégia. www.hws.w.hu, 2017. január 03.

Nemzetközi kitekintés

Az ifjúsági munkanélküliségi ráta azonban az utóbbi években folyamatosan emelkedett, és ez az EU egyik legfontosabb problémája.

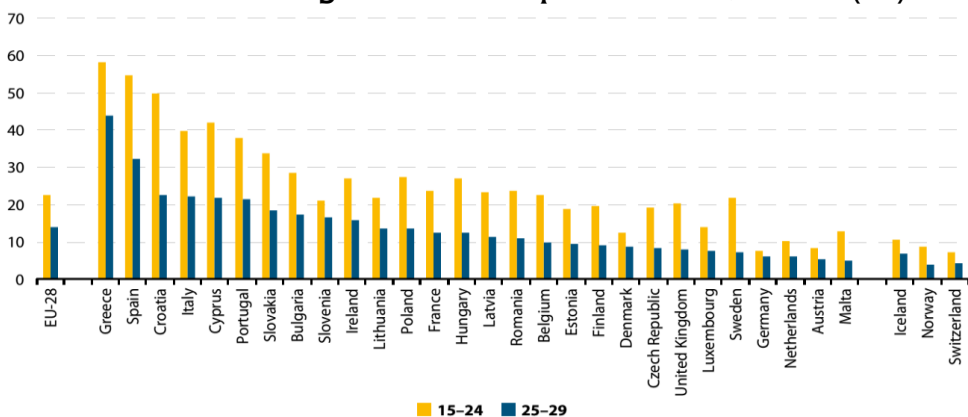
A foglalkoztatásban, az oktatásban és a képzésben részt nem vevők aránya 25-29 éves korosztályban (%)

Forrás: Being young in Europe today. Eurostat, 2015. 138. o.

A 25-29 éves korosztály esetében a foglalkoztatásban, az oktatásban és a képzésben részt nem vevők aránya 2013-ban 21% volt az EU-ban. Az egyes tagállamok szerint a legmagasabb arányt Görögországban (42%), Olaszországban (33%) és Bulgáriában (32%) találhatók a legalacsonyabb arányokat pedig Svédországban (9%), Ausztriában (10%) és Dániában, Luxemburgban és Hollandiában találták (mindhárom 11%-kal).

Munkanélküliségi ráta korcsoport szerint, 2013 (%)

Forrás: Being young in Europe today. Eurostat, 2015. 159. o

A 25-29 éves korosztály 16,7 %-a munkanélküli, valamennyi EU-tagállamban a munkanélküliségi ráta magasabb a fiatalabb korosztályban, mint az átlagos (7,4 %). A legmagasabb munkanélküliséget Görögországban, Spanyolországban és Horvátországban rögzítették, míg a legalacsonyabb arányt Németországban, Ausztriában, Hollandiában és Máltán. A 25-29 éves korcsoportban a legmagasabb foglalkoztatási ráta Máltán (83%), Hollandiában (82%) és Ausztriában (81%) figyelhető meg, a legalacsonyabb Görögországban (49%), Olaszországban (53%) és Spanyolországban (58%).

Európában jelenleg a 15-24 év közöttiek körében több mint ötmillió fiatal keres munkát. Sokuk azonban nem fog tudni élni a kínálkozó lehetőségekkel, mert nem rendelkeznek a megfelelő képesítéssel, illetve tapasztalattal.

Az Európai Bizottság 2010-ben indította el a „**Mozgásban az ifjúság**” elnevezésű kiemelt kezdeményezését azzal a céllal, hogy segítse a fiatalokat azon ismeretek és készségek elsajátításában, illetve azon tapasztalatok megszerzésében, melyek révén munkához juthatnak. Az EU új, **Európa 2020 stratégia**jának részét képező „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezés 28 kulcsfontosságú intézkedést tartalmaz.⁹ Független vizsgálatok bizonyítják, hogy a munkáltatók több mint 40%-a számára fontos a külföldön – tanulás vagy munka közben – szerzett tapasztalat, amely nemcsak a fiatalok nyelvi készségeit javítja, hanem egyéb, nagyra értékelt készségek megszerzését is elősegíti. Az Erasmus, a Leonardo da Vinci, a Grundtvig és a Marie Curie programok keretében nyújtott ösztöndíjakkal a Bizottság már régóta támogatja a mobilitást.

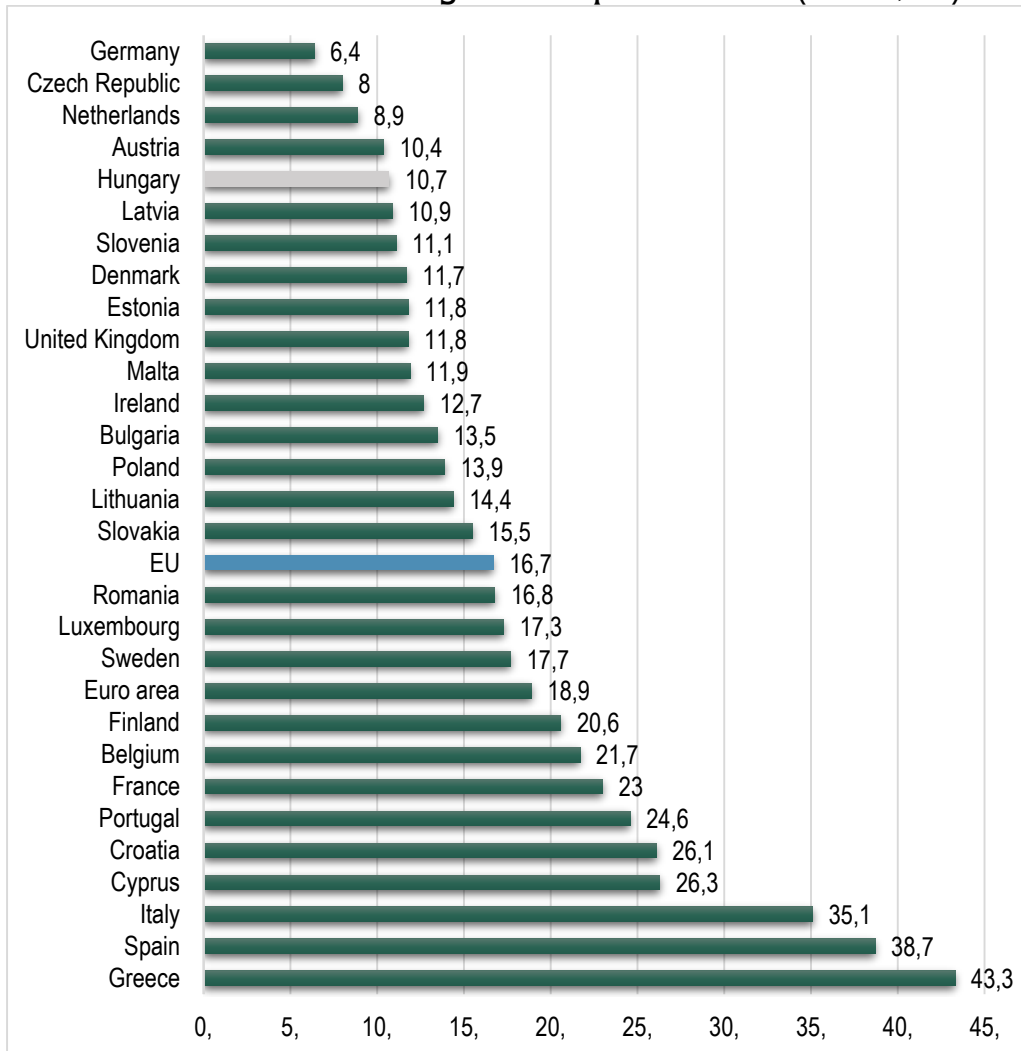
Az Európa 2020 stratégia két kiemelt kezdeményezést fogadott el a fiatalok foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében: "**Mozgásban az ifjúság**", amely előmozdítja a mobilitást a tanulás eszközeként és a foglalkoztathatóság növelésében, valamint "**Az új készségek és munkahelyek menetrendje**" (COM (2010) 682), amelynek célja a fiatalok foglalkoztathatóságának és foglalkoztatási lehetőségeinek javítása.¹⁰

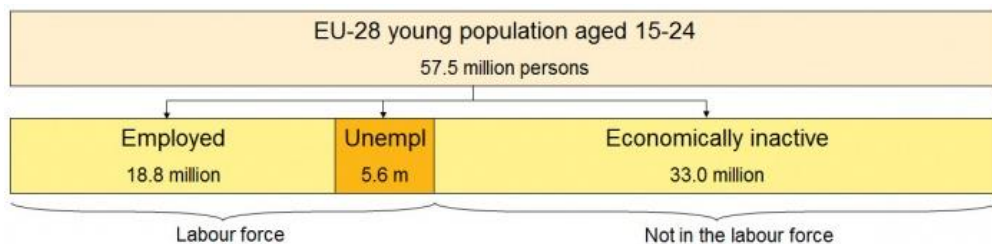
⁹ „Mozgásban az ifjúság”: fokozott támogatás Európa fiataljainak. Európai Bizottság, 2010. szeptember 15.

¹⁰ Being young in Europe today. Eurostat, 2015. 138. o.

Fiatalok – munkanélküliség az Európa Unióban (2017, %)

Forrás: Saját összeállítás a Youth unemployment rate in Europe (EU member states) as of August 2017. www.statista.com

Forrás: Youth unemployment. Eurostat, 2017.

Az Európa 2020 stratégiában a fiatalok foglalkoztatási arányának növekedése és a munkanélküliség csökkentése érdekében uniós szinten a következő intézkedéseket fogadták el:

- A 2012-ben elfogadott "**Ifjúsági Foglalkoztatási Paktum**" az iskolai munkavégzés átmenetének megkönnyítése érdekében.
- Az "**Ifjúsági Garancia**" egyike ezeknek az intézkedéseknek. Ez segít abban, ösztönzi annak biztosítására, hogy tanulmányai befejezésétől számított 4 hónapon belül valamennyi 25 éven aluli fiatal rendelkezzen munkahellyel, vagy továbbképzésben részesüljön, munkatapasztalatokat szerezhessen.
- Az "**Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés**" (2013) megerősíti és felgyorsítja az "Ifjúsági Foglalkoztatási Csomag" körvonalazott intézkedéseket. Főleg a fiatalok az oktatását, foglalkoztatását vagy képzését támogatja olyan régiókban, ahol a fiatalok munkanélküliségi aránya meghaladja a 25% -ot.
- A „**Mozgásban az ifjúság**” honlap működtetése, amely egy helyen biztosít hozzáférést a külföldi tanulási vagy munkahelyi tapasztalatszerzési lehetőségekre vonatkozó információkhoz, többek között az EU ösztöndíjakkal és az egyéni jogokkal kapcsolatos tanácsadáshoz. A honlap olyan, már meglévő kezdeményezésekre épít, mint a PLOTEUS, az európai tanulási lehetőségek portálja.
- „**Az első EURES-állásod**” kísérleti projekt keretében tanácsokat, munkakeresési lehetőségeket és pénzügyi támogatást kaphatnak nemcsak azok a fiatalok, akik külföldön szeretnének dolgozni, hanem a vállalkozások – elsősorban a KKV-k – is. A projektet az EURES (az állami foglalkoztatási szolgálatok hálózata) működteti 2011-től.
- A „**mobilitási eredménytábla**” megállapítja a referenciaértékeket és méri a tanulási célú mobilitás jogi és technikai akadályainak felszámolásában elért eredményeket.
- A Bizottság az Európai Beruházási Bankkal együttműködésben vizsgálja egy **tanulmányi kölcsönt biztosító európai eszköz** létrehozásának lehetőségét olyan diákok támogatására, akik külföldön szeretnének tanulni vagy képzésben részt venni.
- A Bizottság közzéteszi egy **több dimenziós, átfogó egyetemi rangsorolási rendszer** megvalósíthatóságát elemző vizsgálatának eredményeit is: egy ilyen rendszer teljesebb és realisabb képet nyújthat a felsőoktatás teljesítményéről, mint a meglévő rangsorolások.

- A tervek között szerepel a „**Mozgásban az ifjúság**” kártya bevezetése is, amely különböző előnyöket és engedményeket biztosít a fiataloknak.
- Az új „**Európai álláshely-figyelő**” adatfeldolgozási rendszer Európa valamennyi országára vonatkozóan tájékoztatja az álláskeresőket és a foglalkoztatási tanácsadókat a munkaerő-piaci keresletről. Működésének kezdetét még ez évre tervezik.
- A Bizottság új **európai Progress mikrofinanszírozási eszköze** pénzügyi támogatással segíti majd a fiatal vállalkozókat vállalkozásuk elindításában vagy tovább-fejlesztésében.
- A Bizottság az Europass (európai online önéletrajz) alapján **európai készségútleve** kidolgozását fogja javasolni, hogy a fiatalok kompetenciáit átlátható és összehasonlítható módon rögzíthessék.

Ezen felül a Bizottság 2016. december 7-én az **Európa ifjúságába történő befektetés**ről (Investing in Europe's Youth) szóló közleményében a fiatalok támogatására irányuló új erőfeszítésekre tett javaslatot: a jobb foglalkoztatási lehetőségek, a jobb lehetőségek az oktatás és a képzés révén, valamint a szolidaritás, a tanulási mobilitás és a részvétel jobb lehetőségei érdekében.¹¹ Ezzel egyidőben kezdeményezték az **Európai Szolidaritási Hadtest** (European Solidarity Corps) felállítást, amelynek célja a fiatalok számára az önkéntesség vagy a szolidaritással kapcsolatos projektek megteremtése, amelyek az Európában élő közösségeket és embereket szolgálják.¹² A **Gyakornokok minőségi keretrendszere** (Quality Framework for Traineeships), iránymutatásokat javasol a formális oktatáson kívüli gyakornoki feladatokra, hogy magas színvonalú tananyagot és méltányos munkakörülményeket biztosítson. Az **Európai Szakképzés Szövetség** (European Alliance for Apprenticeships) célja a fiatalok mobilitásának akadályainak csökkentése.

---

¹¹ Investing in Europe's youth: Commission launches European Solidarity Corps. EU Commission, 2016. 12. 07.

¹² Investing in Europe's youth - European Solidarity Corps launched. https://ec.europa.eu/youth/news/20161206-investing-in-europe-youth_en

Megoldási javaslatok, intézkedések

A fiatalok és pályakezdők esetében **három fő probléma** azonosítható, amelyek egyértelműen az alacsonyabb jövedelmek következményei: lakhatás és otthonteremtési nehézségek; magasabb munkanélküliségi ráta és gazdasági és munkavállalási célú elvándorlás; alacsony vállalkozási kedv.

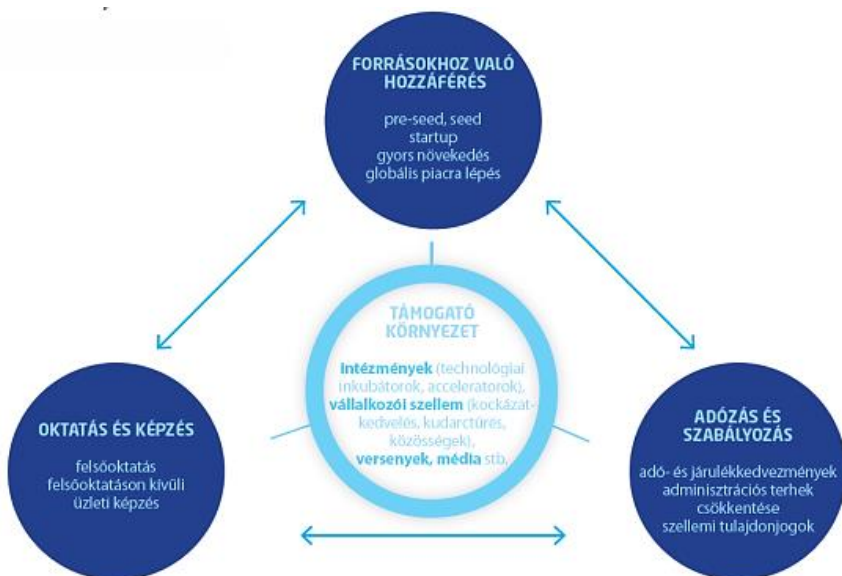
A **lakhatás megfizethetősége és az otthonteremtés** jelentős kihívás a fiatalok számára. A **szociális alapon kiadott bérlakások alacsony száma** (2,8 %) mellett tovább fokozza az olcsó bérlakások hiányának negatív hatásait, hogy az állam az elmúlt évtizedekben következetesen és egyre inkább a lakástulajdon-szerzést támogatja, miközben a bérlakásban élők számára alig érhető el támogatás. Ezért indokolt egy átfogó **önkormányzati vagy állami bérlakás program elindítása**, ennek elemei:

- **a szektor biztonságának növelése szabályozási változtatásokkal.** A bérlakásban élők helyzetének javítását szolgáló legfontosabb és legkevésbé költséges lépés, hogy a bérlő és kiadó jobban legyen tájékozottatva jogairól és kötelezettségeiről, helyzetüket jobban tisztázza a jelenlegi törvényi szabályozás, és csökkentse a lakások bérlésével és kiadásával járó, jelenleg magas kockázatot: kaució, jogviták kezelése, lakás kiürítés feltételei és időtartama, gyorsabb eljárások, szerződésbontás stb.
- **megfizethető bérlakások adócsökkentéssel.** A vonatkozó adórendszer figyelembe venné az adójóváírás lehetőségét, az átlaglakásárakat és az átlagjövedelmeket Berlinhez vagy Dortmundhoz hasonlóan és ösztönözné a felújítást, karbantartást is.
- **non-profit lakáskezelő társaságok alakítása, támogatása:** non-profit lakástársaságok, valamint lakásszövetkezetek.
- a szabályozási, adózási eszközökön és a non-profit lakáskezelő szervezetek támogatásán túl azonban **a bérlők szociális alapú támogatása is** szükséges. Szociális alapon járó kauciótámogatás és lakhatási támogatás tudná javítani a kedvezőtlenebb anyagi helyzetű bérlők megfelelő bérlakásokhoz való hozzáférését.

A **gazdasági és munkavállalási célú elvándorlás mérséklése** a bérek és jövedelmek emelkedésével érhető el. Különösen figyelemmel kell lenni egyes szektorokra: szakképzett munkások, közalkalmazottak (egyészségügyi és szociális dolgozók, tanárok), akik esetében a keleti és nyugat-európai kezdő (!) bérkülönbségek még magasabbak. Az elvándorlást fokozza, hogy a **KSH szerint a magyar 15-24 éves korosztály munkanélküliségi rátája 12,8 %**

volt 2016 júliusában, ami egyrészt jóval magasabb a magyar felnőtt lakosság ugyanekkor mért 5 %-os munkanélküliségénél. Ösztönözni kell a munkáltatókat a fiatalok foglalkoztatásában, különösen a társasági adón és a béreket terhelő közterheken keresztül. A jelenlegi 11 és 22 %-os kedvezmények (25 év alatti, legfeljebb 180 nap biztosítási idővel rendelkező pályakezdő esetében adható kedvezmény, 25 év alatti – kivéve a fenti pályakezdő – foglalkoztatott utáni kedvezmény) nem elegendők.

A fiatalok **vállalkozási kedve** továbbra is alacsony: a saját vállalkozás indítására 61 % nem lát rá esélyt 2–3 éven belül, ugyanakkor 15 %-uk valószínűnek tartja. Ez az arány 2012-ben 11 százalék volt. E tekintetben érdemes lenne a **fiatal vállalkozók innovatív ötleteit és a start-up-okat támogatni: pályázati rendszer, vállalati-angyalok, akcelerátorok, kockázati tőketársaságok, közösségi finanszírozás stb.** Még 2013-ban készült el a Startup Credo, amelynek összeállításában Budapest HUB munkacsoport néven részt vettek a hazai startup élet képviselői és a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) szakértői egyaránt.

Forrás: Rengeteg kérdést vet fel a Startup Stratégia. www.hws.w.hu, 2017. január 03.

Fontos, hogy **a magyar startupok minél hamarabb és minél konkrét formában bekerüljenek a nemzetközi vérkeringésbe.** Mivel sebességben, piacfókuszban és növekedési potenciálban még van mit tanulni a legtöbb magyar startupnak, ezért minden kezdeményezésnek ezeket a készségeket kellene ösztönözni. Ez pedig nem mindig pénzkérdés, sokkal inkább a helyes szemlélet és képzés eredménye.

Összefoglaló

A pályakezdő, fiatal háztartástagok átlagos éves jövedelme 2011 és 2016 között kismértékben növekedett, a **nettó jövedelem az elmúlt 5 évben mindössze éves szinten 215 ezer forinttal lett magasabb, azaz 22 %-kal. A fiatalok átlagos havi nettó jövedelme 99.100 forintra nőtt. A megélhetés tehát továbbra is nehézkes**, ugyanis bár a 22 %-os növekedés meghaladja az inflációs rátát, de termék- és szolgáltatásbontásban az élelmiszerek, a lakásfenntartás – különösen a lakbérek, rezsi, az üzemanyagok ennél akár éves szinten is nagyobb mértékben drágultak. **A 18 és 24 év közötti fiataloknak pedig – 3,3 százalékpontos csökkenés mellett – 29,9%-a volt érintve a szegénység vagy kirekesztődés kockázata által.**

Munkaerőpiaci helyzet. A KSH szerint a magyar 15-24 éves korosztály munkanélküliségi rátája **12,8 % volt 2016 júliusában**, ami egyrészt jóval magasabb a magyar felnőtt lakosság ugyanekkor mért 5 %-os munkanélküliségénél. A **kérdezett lakóhelyén, saját végzettséggel való elhelyezkedési lehetőségeket a megkérdezett fiatalok 44 %-a inkább kedvezőtlennek ítéli meg a jövőre nézve. A 15–29 évesek nettó 238.795 forint átlagos fizetéssel lennének elégedettek, amely nagyjából a nyugati, francia, német és brit minimálbéreknek felel meg.**

Lakahtás. Az elmúlt öt évben az albérletek átlagára **46 %-kal drágult, míg Budapesten, közel duplájára emelkedett, 84 %-kal.** Amennyiben ezt összevetjük ezt a kezdő bérekkel, a különbség jelentős, mert a **nettó jövedelem az elmúlt öt évben mindössze 22 %-kal emelkedett, így az átlagos havi nettó jövedelem 99.100 forint, Budapesten ebből nem fizethető ki egy albérlet egy fő számára.** Magyarországon mintegy **850 000 ember számára (8,5 %) jövedelemének legalább 40 %-át a lakhatási kiadások teszik.** Azonban ha sort megnézzük, a jelzáloggal terhelt ingatlanoknál ez 11,9 %, illetve a **piaci árú albérletek esetében ez már 32,4 %, azaz a magyar albérlők közel egyharmada számára jelentős kiadást jelent a lakhatás költsége.** Ez is hozzájárul, hogy az otthonteremtés egyre nehezebb, a családalapítás is időben kitolódik, **növekszik az albérletben élő egyedülállók, gyermektelen és egy-gyermekes családok száma. nagyon kevés non-profit vagy szociális lakásszolgáltató van.**

Elvándorlás. A külföldre költözést a fiatalok **44 %-a tartja valószínűnek 2–3 éven belül, tehát közel minden második fiatal továbbra is külföldön szeretne boldogulni. A fiatalok 69 %-a jobb megélhetés reményében hagyná el az országot. Ma már nem a munkanélküliségtől, hanem az elszegényedéstől félnek a fiatalok. Az itthoni politikai helyzet miatt a**

fiatalok 12 %-a hagyná el az országot. A hazai és nyugati jövedelemkülönbségek olyan jelentősek, hogy a külföldi magasabb lakhatási költségek sem visszatartó erejűek.

Vállalkozás. A Magyar Ifjúság Kutatás 2016 felmérésben közölt válaszok alapján a legkevésbé valószínűnek nevezték meg a saját vállalkozás indítását, a válaszolók 61 %-a nem lát rá esélyt 2–3 éven belül (2012-ben 65 %), ugyanakkor 15 %-uk valószínűnek tartja. Ez az arány 2012-ben 11 százalék volt. 2017 elején jelent meg Magyarország Digitális Startup Stratégiája, azonban ez nem rendszerszintű megoldásokat kínál az általunk megkérdezett iparági forrás szerint, viszont túl központosítottá próbál tenni egy olyan területet, amelynek a független működés a lényege.

Fő üzenetek a fiatalok számára

Bérlakás program	Foglalkoztatottság növelése
Gazdasági és munkavállalási célú elvándorlás mérséklése	Fiatal vállalkozók innovatív ötleteinek és a start-up-ok támogatása

A kutatás alapján négy fő üzenet fogalmazható meg a fiatalok számára:

Indokolt egy átfogó **önkormányzati vagy állami bérlakás program elindítása**, ennek elemei: a **szektor biztonságának növelése** szabályozási változtatásokkal; **megfizethető bérlakások** adócsökkentéssel; **non-profit lakáskezelő társaságok** alakítása, támogatása: **non-profit lakástársaságok**, valamint lakásszövetkezetek; emellett a **bérlők szociális alapú támogatása** is szükséges.

A **gazdasági és munkavállalási célú elvándorlás mérséklése** a bérek és jövedelmek emelkedésével érhető el.

A **foglalkoztatottság növelése érdekében** ösztönözni kell a munkáltatókat a fiatalok foglalkoztatásában, különösen a **társasági adón és a béreket terhelő közterheken keresztül**.

Érdemes lenne a **fiatal vállalkozók innovatív ötleteit és a start-up-okat támogatni: pályázati rendszer, vállalati-angyalok, akceleratorok, kockázati tőketársaságok, közösségi finanszírozás stb.** Fontos, hogy a magyar startupok minél hamarabb és minél konkrétabb formában bekerüljenek a nemzetközi vérkeringésbe.

Forrásjegyzék

- „Mozgásban az ifjúság”: fokozott támogatás Európa fiataljainak. Európai Bizottság, 2010. szeptember 15.
- 2.2.1.2. Az összes háztartás adatai a referenciaszemély korcsoportja, iskolai végzettsége és a háztartástagok korösszetétele szerint (2010–), KSH, 2017.
- 2.2.3.11. A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott jövedelemösszeg a referenciaszemély korcsoportja, iskolai végzettsége és a háztartástagok korösszetétele szerint. KSH, 2017.
- 270 ezres kezdő alatt el se mennének dolgozni a fiatalok. Index, 2017.10.18.
- A bruttó hazai termék (GDP) értéke forintban. KSH, 2017.
- Az informatikus pályakezdők keresik a legtöbbet. Workania www.fizetesek.hu
- Being young in Europe today. Eurostat, 2015.
- British Telekom és Medián közös felmérés a Z generációról
- Dercsényi Dávid: A magyar fiatalok nem is álmodnak 200 ezres fizetésről. HVG, 2017. február. 21.
- Investing in Europe's youth: Commission launches European Solidarity Corps. EU Commission, 2016. 12. 07.
- Investing in Europe's youth - European Solidarity Corps launched. https://ec.europa.eu/youth/news/20161206-investing-in-europe-youth_en
- K&H ifjúsági jóléti index. 2017, harmadik negyedév.
- Kétszázezerrel kevesebbet fognak keresni a fiatalok, mint amire számítanak. 24.hu 2017. 10. 18.
- KSH - Munkanélküliség, 2016
- Fiatalok munka nélkül Európa-szerte. Népszava, 2016. szept 2.
- Magyar Ifjúság Kutatás, 2016. Társadalomkutató Kft. 2016.
- Otthonos külföldi multinál dolgoznának a mostani tinik. 24.hu, 2017. 10. 18.
- Rengeteg kérdést vet fel a Startup Stratégia. www.hsw.hu, 2017. január 03.
- Stubnya Bence: A fiatalok kétharmada fizetésemelést vár idén. Index, 2017. november.15.
- Youth unemployment. Eurostat, 2017.

